

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. General PART-I Examinations, 2018

SANSKRIT-GENERAL

PAPER-SANG-I

Time Allotted: 3 Hours

Full Marks: 100

The figures in the margin indicate full marks.

Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.

UNIT-I

[Marks: 10]

1. (a) Define and illustrate any three from the following metres:

िनम्निश्चिष्ठ (य-কোনো जिनिष्ठ ছন্দের লক্ষণসহ উদাহরণ দাওঃ

इन्द्रवज्रा, रथीद्धता, वंशस्थिवल, शालिनी, हरिणी।

(b) Scan and define any two from the following metres:

िनम्निश्चिष्ठ (य-कোনো मृष्टित গণবিভাগপূর্বক ছন্দ নির্ণয় করোঃ

(i) यदि यथा वदित क्षितिपस्तथा।

(ii) दुष्यन्तस्तव शरणं भवत्विदानीम्।

(iii) ममापि च क्षपयतु नीललोहितः।

(iv) जनाकीर्णं मन्ये हुतवहपरीतं गृहमिव।

UNIT-II

[Marks: 10]

(a) Decline any five from the following:
 নিম্নলিখিত যে-কোনো পাঁচটি শব্দরূপ নির্ণয় করোঃ
 (i) मति in द्वितीया द्विवचन।
 (ii)

রোঃ (ii) स्वसृ in प्रथमा वहुवचन।

- (iii) आत्मन् in षष्ठी वहुवचन।
- (iv) वधु in पश्चमी एकवचन।
- (v) नदी in द्वितीया वहुवचन।
- (vi) अस्मद in चतुर्थी वहुवचन।
- (vii) युष्मद् in पश्चमी वहुवचन।
- (viii) पितृ in चतुर्थी एकवचन।
- (b) Conjugate any *five* from the following:
  নিম্নলিখিত যে-কোনো পাঁচটির ধাতুরূপ লেখোঃ

 $1 \times 5 = 5$

 $1 \times 5 = 5$

- (i) √शी in লट্ 1st person plural.
- (ii) √गम् in लङ् 2nd person plural.
- (iii) √सेव् in लोट् 2nd person plural.
- (iv) √दिव् in विधिलिङ् 1st person singular.
- (v) √पठ् in लृट् 2nd person plural.

B.A./Part-I/Gen./SANG-I/2018

- (vi) √लम् in लोट् 2nd person singular.
- (vii) √兆 in लूट् 1st person dual.
- (viii) √वद in लङ् 2nd person dual.

UNIT-III [Marks: 40]

3. (a) Discuss the significance of the 'dream sequence' in the drama Svapnavāsavadattam.

12

স্বপ্লবাসবদত্তম্ নাটকে স্বপ্লদৃশ্যের তাৎপর্য আলোচনা করো।

OR

Write a comparative note on the character of Vāsavadattā and Padmāvatī. বাসবদত্তা ও পদ্মাবতী চরিত্রের তুলনামূলক আলোচনা করো।

OR

Write about the contribution of Yaugandharāyana in the drama Svapnavāsavadattam.

স্বপ্পবাসবদত্তম নাটকে যৌগন্ধরায়ণের অবদান আলোচনা করো।

(b) Translate into Bengali or English any *one* of the following: নিম্নলিখিত যে-কোনো একটি শ্লোক বাংলায় অথবা ইংরেজিতে অনুবাদ করোঃ

6

- (i) कार्यं नैवार्थेर्नापि भोगैर्न वस्त्रै— नीहं काषायं वृत्तिहेतोः प्रपन्नः। धीरा कन्येयं दृष्टधर्मप्रचारा शक्ता चारित्रं रक्षितुं मे भगिन्याः॥
- (ii) कः कं शक्तो रक्षितुं मृत्युकाले रज्जुच्छेदे के धटं धारयन्ति। एवं लोकस्तुल्यधर्मो वनानां काले काले छिद्यते रुह्यते च॥

OR

Write short notes on any *two* from the following: নিম্নলিখিতগুলির মধ্যে যে-কোনো দুটির সংক্ষিপ্ত টীকা লেখোঃ अवन्तिका, धोषवती, रुमण्वान्, धात्री।

 $3 \times 2 = 6$

(c) Explain with reference to the context any *one* from the following sloka: নিম্নলিখিত যে কোনো একটি শ্লোকের সপ্রসঙ্গ ব্যাখ্যা করোঃ

7

- (i) सुखमर्थी भवेद दातुं सुखं प्राणाः सुखं तपः। सुखमन्यद भवेत् सर्वं दुःखं न्यासस्य रक्षणम्॥
- (ii) गुणानां वा विशालानां सत्काराणां च नित्यशः। कर्तार सुलभा लोके विज्ञातारस्तु दुर्लभाः॥

B.A./Part-I/Gen./SANG-I/2018

4.	(a)	Who is Śukanāsa? Whom did he ad	lvise and why	? Describe the nature of	1+1+2+6
		selfish kings as stated by Śukanāsa.			
		শুকনাস কে ? তিনি কাকে উপদেশ দিয়ে উপদেশানুসারে স্বার্থপর রাজাদের স্বভাব বর্ণনা	াছিলেন এবং বে করো।	চন দিয়েছিলেন ? শুকনাসৈর	
			OR		97 (M)
		Give an idea of Bāṇabhatta and his works.			10
		বাণভট্ট ও তাঁর রচনাসমূহের পরিচয় দাও।			
			A-LIND		
	(b)	anslate into Bengali of English any <i>one</i> from the following: লিখিত যে-কোনো একটি অনুচ্ছেদের বাংলা অথবা ইংরেজিতে অনুবাদ করোঃ		5	
		(i) विदित्तवेदितव्यस्य अधीत-सर्वशास्त्रस्य ते नाल्पमप्युपदेष्टव्यमस्ति। केवलञ्च निसर्गत एव अभानुभेद्यमरत्नालोकच्छेद्यमप्रदीपप्रभापनेयमतिगहनं तमो यौवनप्रभवम्।			
		(ii) अनर्थकायासान्तिरतिविषयोपभोगसुखम्इत्युपहसन्ति विद्वज्जन् । जरावैक्लव्यप्रलिपतिमिति पश्यन्ति वृद्धजनोपदेशम् । आत्मप्रज्ञापिरभव इत्यसूयन्ति सचिवोपदेशाय ।			
	UNIT-IV				
		[Ma	rks: 15]		
5.	(a)	Account for the case-endings in a words:			1×6 = 6
		নিম্নরেখাঙ্কিত যে-কোনো <i>ছয়টি</i> পদের কারক			
		(i) विप्रः <u>चक्षुषा</u> काणः।	(ii) रुदतः पु	गुत्रस्य पिता जगाम।	
		(iii) <u>क्रोशं</u> कुटिला नदी।	(iv) गोपः ग	गं दीग्धि पयः।	
		(v) कृष्णस्य कृतिः।	(vi) माथुराः	पाटलिपुत्रकेभ्यः आढ्यतराः।	
		(vii) <u>इन्द्राय</u> वषट्।	(viii) <u>चैत्रात</u>	पूर्वः फाल्गुनः।	
		(ix) प्रासादात् प्रेक्षते राजा।	(x) <u>चर्मणि</u>	द्वीपिनं हन्ति।	
			C. 11		$2 \times 2 = 4$
	(b) Illustrate the uses of any <i>two</i> from the following: নিম্নলিখিত যে-কোনো দুটি প্রয়োগের উদাহরণ দাওঃ			2 2 .	
		0 100.	(ii) निर्धारणे	सप्तमी।	
		(i) अधिकरण द्विताया। (iii) भावे सप्तमी।	(/	न ज्ञापिते च।	
	(c)	(c) Join in Sandhi any <i>two</i> from the following: নিম্নলিখিত যে-কোনো দুটির সন্ধি করোঃ			1×2 = 2
		(i) गो + अक्षः।	(ii) वालिके +	एते।	
		(iii) धावन् + छागः। (iv) शे + अनम्।			
		(v) षट् + आननः।			

B.A./Part-I/Gen./SANG-I/2018

 $1 \times 3 = 3$ (d) Disjoin in Sandhi any three from the following: নিম্নলিখিত যে-কোনো তিনটি সন্ধিবিচ্ছেদ করোঃ (ii) प्रतीक्षा (i) प्रभविह (iv) हरीरम्य (iii) सीमन्तः (vi) संस्कारः। (v) स्वागतम् **UNIT-V** [Marks: 25] Translate the following passage into Sanskrit: 10 6. নিম্নলিখিত অনুচ্ছেদটি সংস্কৃতে অনুবাদ করোঃ Man is the maker of his own fate. So do not lie idle, but try to attain the goal in life. Make every moment fruitful. Then you will achieve all success. মানবই নিজের ভাগ্য নির্মাতা। তাই অলস হয়ে থাকবে না, জীবনের লক্ষ্যে পৌঁছানোর জন্যে চেষ্টা করা উচিত। প্রতিটি মুহূর্তকে ফলবান করো। তাহলে তোমার সাফল্য আসবে। One day two friends were going along a forest path. Suddenly they saw a bear coming towards them. One of them knew how to climb a tree. He at once climbed a nearby tree. একদিন দুই বন্ধু বনপথ ধরে যাচ্ছিল। হঠাৎ তারা দেখল যে, একটি ভাল্পুক তাদের দিকে আসছে। তাদের দুজনের মধ্যে একজন গাছে উঠতে জানত। সে তৎক্ষণাৎ নিকটবর্তী একটি গাছে উঠে পড়ল। Read the following passage and answer the questions given below in 7. নিম্নলিখিত অনুচ্ছেদটি পড়ো এবং প্রদত্ত প্রশ্নগুলির উত্তর সংস্কৃতে দাওঃ अस्ति कस्मिंश्चिद् वनप्रदेशे नानाजलचरसनाथं महत् सरः। तत्र च कृताश्रयो वक एको वृद्धभावमुपगतो मत्स्यान् व्यापादयितुम् असमर्थः। ततश्च क्षुत्क्षामकण्ठः उपविष्टो धरातलमभिषिञ्चन् रुरोद। एकः कुलीरको नानाजलचरसमेतः समेत्य तस्य दुःखेन दुःखितः सादरम् इममूचे – "माम! किमद्यत्वया नाहारवृत्तिरनुष्ठीयते ? केवलमश्रुपूर्णनेत्राभ्यां सनिःश्वासेन स्थीयते ? 2 (i) महासरः कुत्र कीदृशम् आसीत् ? 1 (ii) तस्य तीरे कः उपविष्टः ? 2 (iii) सः कीदृशीमवस्थां प्राप्तवान् ? 2 (iv) तीरे उपविश्य स किमकरोत् ? 4 (v) तत्समीपे कः केन सह कथमागतः ? 4

(vi) स तत्र आगत्य वकं किमपुच्छत् ?